

INTELLECTUEEL EIGENDOMSRECHT

MASSADIGITALISERING

Het afgelopen half jaar is gebleken hoe lastig het is om archieven online te zetten zonder in botsing te komen met het auteursrecht. Zowel het archief in Rotterdam als het archief in Leiden werden op de vingers getikt door de rechter op vordering van collectieve auteursrechtorganisaties.

Het Rotterdamse archief wilde alleen beeldmateriaal van plaatselijke betekenis online zetten en was graag bereid 'bijvangst' bestaande uit werk van bekende kunstenaars op eerste verzoek te verwijderen. Maar dat bleek niet voldoende wat betreft de Amsterdamse rechter. Het Leidse archief had de overgrote meerderheid van de rechten geregeld voordat het de lokale kranten (sinds eind negentiende eeuw) online zette, en verwijderde desgevraagd materiaal als er bezwaar werd gemaakt. Ook dat was niet voldoende. Volgens de Haagse rechter had vooraf van *ciedere* rechthebbende toestemming moeten worden gevraagd. Of er had een regeling getroffen moeten worden met collectieve belangenorganisaties als Lira en Pictoright. Maar daarvan zijn ook weer niet alle rechthebbenden lid.

Eind oktober trad er een wijziging van de auteurswet in werking ter implementatie van de EU-richtlijn 'verweesde werken'. Verweesde werken zijn kunstwerken waarvan *cna uitge-*

breid zorgvuldig onderzoek is gebleken dat de rechthebbende onvindbaar is. Bij massadigitalisering van honderdduizenden archiefstukken is het echter volstrekt onmogelijk om per stuk uitgebreid onderzoek te gaan doen naar de rechthebbende.

Nieuwe hoop voor een oplossing wordt geboden door een rapport over 'Extended

collective licensing' dat op 16 december jl. aan de Tweede Kamer werd aangeboden. Extended Collective Licensing (ECL) is een uit Scandinavië bekend model waarbij afspraken tussen gebruikers en collectieve belangenorganisaties als het ware 'algemeen verbindend' kunnen worden verklaard, waardoor ze ook van toepassing zijn op niet-aangesloten 'outsiders', zolang die niet hebben gekozen voor een 'opt out'. Alle belanghebbenden lijken voorstander van deze benadering. De kans is daarom groot dat deze praktische oplossing in 2015 zal gaan worden ingevoerd.

Vindplaatsen: *Rechtbank Amsterdam 23 juli 2014, IEF 14071 (Pictoright / Gemeente Rotterdam); Rechtbank Den Haag 17 december 2014, IEF 14487 (Lira en Pictoright / Gemeente Leiden); Staatsblad 2014, 388; <http://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ocw/documenten-en-publicaties/rapporten/2014/09/01/extended-collective-licensing-panacee-voor-massadigitalisering.html>*

Dirk Visser is hoogleraar intellectueel eigendomsrecht aan de Universiteit Leiden en advocaat bij Klos Morel Vos & Schaap.

FINANCIËEL-ECONOMISCH STRAFRECHT

DE BEËDIGDE VERDACHTE

Afgelopen zomer verhoorde de parlementaire enquêtecommissie Woningcorporaties de oud-bestuursvoorzitter van de woningcorporatie Rochdale. Hij stond onder ede en was aldus verplicht de waarheid te zeggen. Het verhoor werd live uitgezonden op televisie en is integraal na te lezen in het eindrapport.

Het parlementaire onderzoek liep samen met een strafrechtelijk onderzoek. Het OM verdenkt de oud-bestuursvoorzitter ervan dat hij zich heeft laten omkopen. Deze strafzaak loopt al jaren en moet nog door de rechter worden beoordeeld. De verhoerende parlementariërs brachten zelf de strafrechtelijke verdenkingen ter sprake. Zij vroegen de getuige of hij ooit steekpenningen had aangenomen. De getuige antwoordde dat dit nooit was gebeurd.

Recent werd bekend dat het OM de oud-bestuursvoorzitter nu ook voor meeneed gaat vervolgen. Dat lijkt consequent: men

denkt immers dat de man zich wel degelijk heeft laten omkopen en in die gedachtegang moet hij in het getuigenverhoor onwaarheid hebben gesproken.

Toch deugt deze actie niet.

Voor de strafrechter mag een verdachte altijd zwijgen of ontkennen, maar deze verdachte getuige kon zich voor de enquêtecommissie niet beroepen op enig

zwijgrecht. Niet antwoorden zou leiden tot vrijheidsbeneming (gijzeling) en strafbaarheid wegens schending van de getuigeplicht. Hij bevond zich dus in een dwangpositie, gevangen in het oog van de camera, terwijl heel Nederland – inclusief zijn toekomstige rechter – kon meekijken.

Het OM meent blijkbaar dat zijn verdachte onder die omstandigheden bij de enquêtecommissie zou hebben moeten toegeven steekpenningen te hebben aangenomen. Het zal daarbij wel wijzen op de 'bescherming' die de Wet op de parlementaire enquête een getuige biedt: diens verklaring mag in het strafproces niet als bewijs worden gebruikt, zodat hij 'vrij' zou zijn geweest de veronderstelde waarheid te verklaren.

Schone schijn. Alsof een publieke bekentenis geen rol zou spelen in het strafproces en alsof zij de rechterlijke overtuiging niet al bij voorbaat zou vestigen.

Parlementariërs die verdachte getuigen in het openbaar onder ede dwingen te verklaren over zaken waarvoor zij zich voor een strafrechter zouden moeten verantwoorden, breken de procespositie van de betrokkene af. Van de verklaringsvrijheid in het strafproces blijft materieel niets over.

De beëdigde verdachte verkeert in een overmacht situatie. Hij verdient reële rechtsbescherming.

Daan Doorenbos is hoogleraar ondernemingsstrafrecht aan de Radboud Universiteit Nijmegen en partner bij Stibbe.